

325. Pusztacsó, Benkeháza-major

(Vas megye) Ő, Ró, Kú

A lelőhely Pusztacsótól D-re és Kőszegpatyától Ny-ra található. A 076/1-3 hrsz. ingatlanokon 2008. július 7-16. között a tervezett sertéstelep építését megelőző feltárás első ütemeként próbafeltárást végeztünk, kb. 1150 m²-en kutattunk.

A Pusztacsó határában végzett korábbi terepbejárások alapján őskori, római kori és középkori település előkerülése volt várható. A feltárás során összesen 14 jelenséget dokumentáltunk, azonban régészeti leleteket csak a gépi humuszolás során a talaj felső rétegeiből tudtunk gyűjteni, objektumból egy sem származott. A leletek nagy része kora újkori és újkori, kisebb része római kori volt (fedőgomb és tálperem) és elenyésző mennyiségben őskori kerámiatöredéket is találtunk.

NAGY MARCELLA – FARKAS CSILLA

326. Pusztadobos határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Á, I

Homok-dűlő (MOL 33. lh.): Az ÉNy-DK-i földúttól Ny-ra fekszik a lelőhely. 2007. április 17-ei terepjárásunk során a cserepeket a dűlőúttól kb. 150 m-re kezdtük gyűjteni. A dombvonulat ÉÉNy-DDK-i irányú. Cserepeket a dombvonulat mindkét oldalán gyűjtöttünk. A talaj sárga, homokos, a terület dimbes-dombos. A lelőhely kiterjedését 360×210 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 112 m-t érint. A leletek őskori (bronzkor?) településre utaltak. A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. április 15-én adta át. A humuszolás előtti detektoros keresés során két bronztöredéket találtunk (az egyik egy veret darabja). A humuszolást felügyelet mellett április 3-4-én végezték.

Soós-ugar és Komlósi szállás (MOL 43. lh.): A Sós-ugart lezáró fasor két oldalán, sárga homokos vetésben regisztráltuk a lelőhelyet, mely azonos a tervezett M3 autópálya 81-82. sz. lelőhelyével. Egyik felén egy közepesen intenzív császárkori és Árpád-kori település, a másikon pedig sűrűbb neolit és bronzkori (késői Gáva) település volt. Ez utóbbi főleg egy mélyedést körülölelő parton húzódott. A növényzet miatt azonban nem lehetett pontosan lehatárolni a lelőhelyeket.³⁸ Kiterjedését 480×370 m-re becsültük, amelyből a MOL vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 396 m-t érint. A leletek újkőkori, bronzkori, császárkori és Árpád-kori településre utaltak. A humuszolás előtti detektoros keresés során vaskést, vasszeget és egy Árpád-kori (II. Géza 1141-1162) ezüstdenart találtunk. A területet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. március 7-én adta át. A humuszolást felügyelet mellett végezték

március 25-26-án. Megállapítottuk, hogy a jelentkező bizonytalan foltok nem régészeti jelenségek.

Szőlősi-dűlő (MOL 48. lh.): 2000-ben a Pusztadobos-Papos út bővítését megelőző terepbejárás során, igen rossz megfigyelési körülmények között azonosítottuk a szántásban a lelőhelyet, amelyik az út mindkét oldalán húzódott. A cserepek Árpád-kori településre utaltak.³⁹ A lelőhely kiterjedését 430×360 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 140 m-t érint. A leletek Árpád-kori településre utaltak. A humuszolás előtti detektoros keresés során bronztöredékeket – köztük egy csat részét –, egy ólomdarabot és egy Árpád-kori denart találtunk. A területet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. március 17-én adta át. A humuszolást felügyelet mellett március 25-27-én végeztük. Összesen 5 gödröt és 1 árkot tártunk fel. Az objektumoknak csupán az alját sikerült megfognunk, belőlük leletanyag nem került elő. Így a település korát csak a környéken továbbra is nagy mennyiségben gyűjthető leletanyag határozza meg az Árpád-korra.

Munkatársak: Bacskai István, Bakos János.

ISTVÁNOVITS ESZTER

327. Pusztakovácsi, Kürtöspusztá

(Somogy megye) Kö

2008. november 12-26. között régészeti felügyeletet láttunk el a Somogyfajsz és Kürtöspusztá közötti ivóvízvezeték fektetése közben. Régészeti leletek csak a kápolna előtti részen kerültek elő, másodlagos helyzetű ember- és állatcsontok. Az egykori középkori templomhoz, ma kápolnához tartozó temetőt feltehetőleg egy korábbi útépítés során bolygatták meg.

Munkatársak: Cserép Tamás és Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

328. Pusztaszer, Csöngellei-oldal II.

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely (CSMÉ 2. lh.) a falu Ny-i határában, a Pálmonostor-Pusztaszer határdűlőúttól 750 m-re DK-re, a Dakó-tanya K-i oldalán található. A terepbejárás alapján a tervezett gázvezeték nyomvonalát a lelőhely mintegy 100 m hosszan érintette. A megelőző feltárás során azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a lelőhely É-i és a D-i irányban is folytatódik.

A kutatást 2008. március-áprilisban végeztük el. Az É-D-i tengelyű, téglalap alakú szelvény nagysága közel 1629 m² volt. A vizsgált területen, közel egyenletes elosztásban rajzolódott ki az objektumok foltjai. Csak településre utaló jelenségek kerültek elő: 96 objektum, melyek döntő többsége (51) különböző méretű és kialakítású gödör volt, de árkok (9), valamint cölöp- és karólyukak is napvilágra kerültek. Néhány melléklet

38 JAM Adattár 2002.28-30., 2006.24.; JAM Régészeti Gyűjtemény 93.105.1-3., 93.106.1-4., 95.142.1., 95.143.1-5., 2006.577.1-8., 2006.578.1-24.

39 JAM Adattár 2000.5.

nélküli, sekély jelenséget leszámítva az objektumok döntő többsége a szarmata korszakra datálható.

BALOGH CSILLA

329. Pusztaszer, Szárnyékhalmi-dűlők II.

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely (CSMÉ 6. lh.) a Pusztaszer–Ópusztaszer közötti határdűlőúttól Ny-ra helyezkedik el, egy korabeli vízállásos területtől DK-re, a környezetéből alig kiemelkedő területen. Az előzetes terepbejárás során a magas vetésben szarmata és Árpád-kori edénytöredékek kerültek elő. A tervezett gázvezeték nyomvonalát a kerámialeletek alapján a lelőhely mintegy 100 m hosszan érintette.

A megelőző feltárást 2008. március 17–21. között végeztük el. A talajműveléssel bolygatott lelőhelyen 24 régészeti korú objektumot találtunk. A feltárt 11 gödör, 8 árok és 5 cölöplyuk szórta helyezkedett el a szelvényben. Az előkerült leletanyag és az objektumok betöltése alapján a lelőhely objektumainak többsége a szarmata időszakra keltezhető.

PALUCH TIBOR

330. Pusztaszer határa

(Csongrád megye) Ó?, Sza, A

2008 áprilisában megelőző feltárást végeztünk a MOL gázvezeték nyomvonalára által érintett lelőhelyeken.

Csöngölei-oldal V. (CSMÉ 1. lh.): A lelőhely közvetlenül a Pálmonostor és Pusztaszer közötti határdűlőúttól D-re fekszik, Pusztaszer ÉNy-i határában. Az 1998-ban végzett terepbejárás során a lelőhelyet a határdűlőúttól DK-re lokalizálták, a Kertész-tanya K-i oldalán, kb. 50 m-re a gázvezeték nyomvonalától. A gázvezeték nyomvonalán frissen végzett terepbejárás során a lelőhely korábban lokalizált helyétől É-ra, a nyomvonalban is kerültek elő felszíni népvándorlás kori leletek. A lelőhely É felé áterjed Bács-Kiskun megye területére is. A tervezett gázvezeték nyomvonalára 120 m hosszan metszette a lelőhelyet. A kijelölt szelvényt a gépi földmunka során tapasztaltak alapján 40 m hosszan D-i irányban tovább bővítettük. A humuszréteg egyenletes vastagságú (40–60 cm) volt. Az előkerült településobjektumok homokos és löszös-agyagos altalajba mélyedtek. A 800 m² nagyságú területen összesen 22 objektumot találtunk, a belőlük előkerült csekély számú szarmata és avar kori leletanyag megerősíti a korábbi terepbejárások eredményét.

Szárnyékhalmi-dűlő (CSMÉ 5. lh.): A lelőhely a falu D-i határában található, az Ópusztaszer–Pusztaszer közötti úthoz közel, a Szárnyék-halomtól Ny-ra fekvő magasparton. A tervezett gázvezeték nyomvonalára 250 m hosszan metszette a lelőhelyet. A kijelölt szelvényt egy használatban lévő dűlőút és egy élő gázvezeték keresztezte, ezeknek a vonalát nem kutattuk. A gépi földmunka során tapasztaltak alapján 25 m hosszan D-i irányban tovább bővítettük a szelvényt. Régészeti

objektumok még itt is jelentkeztek, de a közelben lévő tanya kerítése miatt nem folytattuk tovább a humuszosítást. A humuszréteg váltakozó vastagságú (40–90) cm volt. A szelvény É-i része egy homokdomb, a D-i része egy mélyebb fekvésű terület volt, itt az altalaj szürke agyagos rétegbe váltott át. A 1375 m² nagyságú területen összesen 61 objektumot találtunk, a belőlük előkerült csekély számú szarmata és avar kori leletanyag megerősíti a korábbi terepbejárások eredményét.

Baromjárás XXIX. (CSMÉ 7. lh.): A lelőhely a falu DK-i határában található; a Sövényháza–Pusztaszer határdűlőúttól 1100 m-re É-ra, a Madari-tanyától 350 m-re ÉNy-ra, egy ÉNy–DK irányú vízfolyás, ma zsombékos, nádas terület K-i partján. A tervezett gázvezeték nyomvonalára 200 m hosszan metszette a lelőhelyet. A feltárást 80 m teljes nyomtáv humuszosításával kezdtük meg, de – miután régészeti jelenségek egy szakaszon nem jelentkeztek – áttértünk a szondázásra. A szondát a nyomvonal Ny-i felében egy markolókanál szélességben teljes felületen végighúztuk. A nyomvonal D-i részén két sorban, egymás után, szabályos közökkel jelentkező cölöpsort észleltünk. A nagyobb felületen folyamatosan jelentkező objektumok a szőlő- vagy erdőtelepítés nyomai voltak. Elképzelésünket az egész felületen jelentkező mélyszántás nyomai és az újkori tetőcserép- és kerámia-töredékek is igazolták. A szondázó árokban összesen két objektum jelentkezett. A lelőhelyen 580 m²-en 4 objektumot találtunk, kevés kézzel formált kerámia-töredék került elő belőlük.

Munkatársak: Katona Sándor és Kulcsár Kornél régésztechnikusok.

SÓSKUTI KORNÉL

331. Rakamaz, Balázs-ér

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, B, Sza, N

2008. március 26-án helyszíni szemlét végeztünk a város Balázs-ér nevű határrészében, melynek során az alábbi 5, részben új lelőhelyet találtuk.

1. sz. lh.: A Tiszanagyfalu–Rakamaz műúttól K-re mintegy 30 m-re, egy fiatal vegyes gyümölcsöstől É-ra 50–60 m-re észleltük. A településnyom ÉK–DNy irányban 200–220 m hosszan volt megfigyelhető. Leletanyaga: császárkori cserepek, kovakő nyersanyag.

2. sz. lh.: A fentitől ÉK-re, a rakamazi szennyvíz-telepítő DK-i sarkától 40–50 m-re D-re található. Iránya É–D, felszínéről néhány jellegtelen újkőkori(?) edénytöredéket gyűjtöttünk.

3. sz. lh.: A határrész É-i szélén, az elkerített iparterülettel szomszédosan, egy mocsaras-nádas mélyedés É-i karéját övezve húzódik. Kevés késő bronzkori kerámiát és egy őrlőkő töredékét gyűjtöttük róla.

4. sz. lh.: Közvetlenül a 38. sz. főúttól Ny-ra terület el az előbb említett teknő és a következő, déli irányban fekvő sás borította meder között, egy alacsony dombháton. Szórványos leletanyaga pontosabban meg nem határozható újkőkori és rézkori cserepek. A lelőhely már korábban ismert volt.